

VEČERNIK

POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI

Leto XIII.
Štev. 262

TELEFON UREDNIŠTVA: 25-67
UPRAVE: 25-67 in 28-67
POSLOVALNICA CELJE Prešernova 3, tel. 280
POŠTNI ČERKOVNI RAČUN 11.409

Maribor, sreda 15. novembra 1939

NAROCNINA NA MESEC
Prejeman v upravi ali po pošti 14 din,
dostavljen na dom 16 din, tujina 30 din

Cena
din 1—

Velika katastrofa v Venezueli

Požar petrolejskih plasti na jezeru uničil veliko delavsko naselbino Lagunillas — Doslej več sto človeških žrtev — Velike težkoče pri reševalnih akcijah

CARACAS (Venezuela), 15. nov. Venezuela, južnoameriško republiko, na kateri površini 1.020.400 km² biva nekaj nad tri milijone ljudi, je zadela včerajšnja katastrofa. Dežela, vrezana pod severovzhodnim vzhodom Andov in priložena z obalami na Karaibsko morje, je znana po svoji blagi klimi, kjer rastejo palme do 1200 m visoko. Pridelki južnega sadja so bili do nedavna glavni dohodek, odkar so pa odkrili v Maracaibskem zalivu, ki sega nad 300 km globoko v državo, bogate vrelce petroleja, se je dvignilo blagostanje zemlje na zavidljivo višino. Venezuela je že po svetovni vojni postala v relativni produktivnosti petroleja druga država sveta. Notranji del Maracaibskega zaliva tvori nekakšno zaprto jezero z tlačen na-

okrog zamočvirjenim tlom. Pod zaraslim bičevjem so bogate zaloge petroleja, ki jih država črpa ponekod z zelo primitivnimi napravami. Prebivalstvo, med katerim je še 136.000 Indijancev, si je v petrolejskih poljih postavilo že davno svoje hišice na kolih. Tašno mostiščarsko naselje, Lagunillas, je zadela včeraj strahovita nesreča. Ni še dognano, kako se je vnela več centimetrov debela petrolejska plast, ki je plavala po vodi. Na mah je bilo vse naselje v strašnem ognju. Parniki in gasilci so bili sicer takoj na mestu, ali gasiti je bilo sploh nemogoče, ker se je vsa okolica nesrečne naselbine izpremenila v eno samo ognjeno baklo. V gorečem peklju je zgorelo 300 lesenih hiš, ki so jih bili postavili delavci v neposredni bližini pe-

trolejskih črpalk. Sodijo, da je požar nastal zaradi pokvarjene svetilke. Na kraj nesreče je prihitel predsednik pokrajine Zulia, Manuel Maldonado, in sam vodil reševalna dela. Most, ki je vezal naselbino na kolen s kopno zemljo, je kmalu zgorel. Ljudje so ostali brez zveze, v plamenih je našlo smrt mnogo mostiščarjev, rešili so blizu 2000 brezdomcev. Mnogo ljudi je v obupu poskakalo v gorečo vodo. Dve sto ljudi so rešili na neki parnik, ki se je preobtežen prevrnil, vsi ljudje so se utopili. Predsednik Venezuele je v znak žalovanja odredil tridnevno žalovanje. Strašna nesreča je tem značilnejša, ker je vlada zgradila na obali novo naselje, a mostiščarji niso hoteli zapustiti svojih domačij na jezeru. Angleško-ameriška petrolejska družba,

ki ima ob Maracaibskem zalivu velike črpalne naprave, po prvih poročilih ni utrpela škode.

LONDON, 15. nov. Po poročilih iz Venezuele je po zadnjih vestih 300 do 500 ljudi žrtev požara v Lagunillasu. Požar je nastal zaradi eksplozije gasilinske svetilke. Med ponesrečenci je mnogo otrok. Na pomoč je prišla vojna ladja. V nevarnosti je tudi neko drugo mesto z 2000 prebivalci, ki je obdano od plamenov.

WASHINGTON, 15. nov. Ameriški poslanik Frank Corrigan javlja, da pri požaru mesta Lagunillas ni zgorel noben Američan. Ogenj se ni razširil na vrelce Bearbo, ki so v lasti ameriških petrolejskih družb.

Federalizacija obnovljenih držav

Po pariških informacijah naj bi se ustvarila iz obnovljene Poljske, Češkoslovaške in Madžarske federacija — Londonske „Times“ za obnovo Poljske in CSR v prejšnjem obsegu

CURICH, 15. nov. Po poročilih iz zadržanega pariškega vira se tam pojavlja mnenje, da je obnovo Avstrije, Češkoslovaške in Poljske mogoče samo v zvezi z ustanovitvijo neke srednjeevropske federacije držav. V političnih krogih se s tem v zvezi govori o pravi napaki, ki so bile storjene z versalskega mirovnega pogodbo, v kateri se ni brigalo za življenjsko sposobnost novih malih držav, ampak se je Evropa preprosto razparcelirala. Poluradni »Petit Parisien« piše s tem v zvezi: »Nemčija ne sme po vojni dobiti nobene možnosti, da bi še kdaj lahko pričela kako napadalno vojno. To je naš vojni cilj. Da se pa to doseže, je treba namesto male Poljske, male Češkoslovaške in male Madžarske ustvariti večjo federa-

tivno enoto. Druge male države lahko ohranijo svojo neodvisnost v grupaciji okoli Italije.«

RIM, 15. nov. Italijanski listi, na čelu z dnevnikom »Popolo di Roma« in »La Stampa«, prisojajo velik pomen članku londonskih »Times«, v katerem pravijo, da Anglija in Francija ne mislita med svojimi cilji na popolno obnovo Poljske, Češkoslovaške in drugih držav v prejšnjem obsegu, to je po starih versalskih mejah. List sam pa meni, da bi se morale vendarle obnoviti v enakem ali vsaj podobnem obsegu, kot so obstajale po mirovnih določilih po svetovni vojni. To stališče uglednega angleškega lista je vzbudilo veliko pozornost ne samo v Italiji, ampak tudi na

Madžarskem, ki bi bila s tem direktno prizadeta.

BERLIN, 15. nov. Današnja »Frankfurter Zeitung« komentira angleški in francoski odgovor na belgijsko-holandski mirovni apel in pravi, da je od začetka do konca negativen. Posebno se pa list obrača proti nameri o obnovitvi Avstrije in vprašuje, ali so v Angliji in Franciji pozabili, da žive v Avstriji Nemci, ki so se takoj po koncu svetovne vojne sami izrekli za priključitev k Nemčiji in jim je to onemogočilo samo versalska mirovna pogodba. Priključitev 1. 1938. je bila zato le zaključek naravnega procesa. Dalje pravi list, da se na lanskem sestanku v Monakovem nihče niti dotaknil ni vprašanja Avstrije, katero so smatrali vsi za dokončno rešeno.

Nov vdor Japoncev na Kitajsko

TOKIO, 15. nov. DNB. Vrhovno poveljstvo japonskih čet na Kitajskem javlja, da so se Japonci izkrcali v Pakhoju, 165 km vzhodno od francoske Indokine, v pokrajini Kwantung. Novi korak japonskih oboroženih sil pa ni po uradnih izjavah iz Tokia naperjen proti kateri koli tretji evropski sili.

Ameriške notranje zadeve

WASHINGTON, 15. nov. Havas. Po izglasovanju nevtralnostnega zakona je vse politično življenje usmerjeno v notranje prilike USA. Posebno razpravljajo o predsedniških volitvah. Glavno načelo nasprotnikov Roosevelta je, da se kljub važnosti mednarodnega razpleta ne sme pozabiti na notranje potrebe Združenih držav. Edinstvo demokratske stranke, ki se je manifestiralo pri izglasovanju zakona o nevtralnosti, najbrž ne bo tako soglasno pri kritični presoji politike »new deala«. Senator Wanderberg je predsedniški kandidat, ki se ga prišči Roosevelta najbolj boje. Njegovo izolacijsko stališče ga je nekajkrat postavilo za glavnega nasprotnika Roosevelta. Kljub veliki živahnosti v notranji politiki pa še vedno prevladuje zanimanje za zunanje politični razvoj dogodkov v zvezi z evropsko vojno.

DVA RADIJSKA NAPOVEDOVALCA

LONDON, 15. novembra. »Times« prinaša podatke o Ynes el Bahiju, arabskem napovedovalcu nemškega radia. Ynes el Bahi je bil izključen iz šol v Bagdadu zaradi slabega obnašanja, nato izgnan iz Indije kot nezaželen gost. V holandskih kolonijah je ustanovil list, nato pa je bil izgnan. Drugi napovedovalec v Stuttgartu je Paul Ferdinand, ki govori vsak večer v francoščini. Ta je bil svoječasnno uradnik v Franciji, kjer pa so ga zaradi poverb in drugih nerednosti odpustili iz službe.

Vrnitev Dobrudže Bolgariji po vojni

RIM, 15. nov. Aktivnost romunskega poslanika Stoice v Ankari, ki se je nedavno mudil tudi v Sofiji in konferiral tam z zastopniki bolgarske vlade, preloži italijanski listi po vestih svojih dopisnikov iz Bukarešte kot zelo znatno in pomembno. Po splošnem mnenju je Stolica pripravljala teren za rešitev spornih vprašanj med Bolgarijo in Romunijo. Pri tem se lahko nastanja na popolno podporo Turčije, ki si z vsemi silami prizadeva, da bi pripeljala tudi Bolgarijo v novi balkanski nevtralni

blok. Zdi se, da je Romunija ponudila Bolgariji sklenitev posebnega pakta, za katerega bi prevzele garancije vse ostale balkanske države. V tem sporazumu bi se Bolgarija obvezala, da ne bo, dokler traja v Evropi vojna, zahtevala od Romunije nobene revizije sedanje državne meje, dočim bi se Romunija nasprotno obvezala, da bo takoj po končani vojni pristala na ureditev mejnega spora na ta način, da bi se Dobrudža vrnila Bolgariji.

kralja in holandske kraljice, Nemški odgovor je bil izročen direktno v Haagu in Bruslju. V Parizu pravijo, da ima Hitlerjev odgovor dodatek, v katerem je povedano, kakšno vlogo morata igrati Belgija in Holandska. Neki visoki nacionalno-socialistični funkcionar je dejal, da so angleške zahteve po upostavitvi Avstrije, Češkoslovaške in Poljske nemne in Nemčija o njih sploh ne bo razpravljala.

NEMŠKO-ŠVEDSKA POGAJANJA PREKINJENA

STOCKHOLM, 15. nov. Trgovinska pogajanja med Švedsko in Nemčijo so prekinjena. Vzrok je nemško polaganje min v švedskih teritorialnih vodah.

Finci so se vrnili domov

HELSINKI, 15. nov. Finska delegacija, ki se je pogajala v Moskvi s sovjetsko vlado, se je vrnila sem. Finska vlada bo sedaj prestudirala ves material in se potem na podlagi rezultata odločila, ali se bo delegacija še vrnila v Moskvo ali ne. Varnostni ukrepi se nadaljujejo.

KJEVENHAVEN, 15. nov. List »Berlingske Tidende« piše, da stane Finsko spor z Rusijo 1 milijon dolarjev na dan.

RIM, 15. nov. Odhod finske delegacije iz Moskve je izzval po informacijah italijanskih listov v Londonu in Parizu veliko vznemirjenje. Ta dogodek se tam

spravlja v zvezi z uradno objavo v Berlinu, ki pravi, da po odgovoru angleškega kralja in francoskega predsednika na mirovno pobudo belgijskega kralja in holandske kraljice ni nobenega upanja več, da bi se vojna nehala ali le samo skrajšala. Sovjetsko postopanje nasproti Finski presoja francoski tisk kot znak, da obstaja med Berlinom in Moskvo koordinacija akcij in »L'Oeuvre« pravi, da je to nov znak, da že obstaja tajen sporazum med Nemčijo in sovjetsko Rusijo.

Vladna kriza na Litvanskem

KAUNAS, 15. nov. Že pred 15 dnevi je nastala v litvanski vladi resna kriza zaradi finančnih vprašanj, toda predsednik litvanske republike Smetona tedaj ni prejel odstopa finančnega ministra. Ker

so pa pozneje prijavili odstop tudi še nekateri drugi ministri, je nastala tako odprta kriza in bo sestavljena nova vlada, toda brez posebne rusofilske orientacije.

Nemški odgovor na mirovno pobudo

LONDON, 15. nov. Včeraj popoldne je bil pri belgijskem in holandskem poslanstvu v Berlinu izročen odgovor nemške vlade na mirovno akcijo kralja Leopolda in kraljice Viljemine. Odgovor v glavnem odbija predloženo posredovanje. V Berlinu smatrajo, da Nemčija ne more storiti pozitivnega koraka za mirovna

pogajanja, ker je francosko-angleški odgovor negativen in bi se tako dobil vtis, kakor da je Nemčija pripravljena na kapitulacijo.

BERLIN, 15. nov. Informacije, ki sta jih dobila poslanika Holandske in Belgije, se ne smatrajo kot nemški uradni odgovor na mirovno pobudo belgijskega

Maribor, 15. novembra.

Cas po svetovni vojni, o katerem smo upali in sanjali, da bo doba najvišjega vzpona človeške in narodne svobode, nas je presenetil z nasprotnim: vračanjem v reakcionarno zasluževanje, kakršnega Evropa že od konca srednjega veka ni več poznala. To vračanje v srednji vek se je izvršilo pod devizami vsemogočnosti in vsevednosti državnega ali socialnega kolektiva, ki sta se dvignila nad svoje prvobitno poslanstvo kakor malika nad pogansko množico in postala sama sebi namen. Še prej se je pa pojavilo v obliki masovne psihoze, nadevajoč si najbolj vabljive ideje in celo moralne in etične videze in obljubljač rešitev tisoč perečih vsakdanjih vprašanj, ki so trla posameznike in skupine zaradi se nezacepljenih ran velikega svetovnega klanja v letih 1914—1918. In ker je pač žalostno dejstvo, da misli komaj 10 odstotkov ljudi s svojo lastno glavo, vsi ostali se pa dajo vplivati in voditi od drugih, se ne smemo čuditi, da je ta psihoza imela uspeh in je potegnila vsaj ponekod za seboj najširše množice. Tako se je mogla najbolj črna reakcija mirno sklicevati na »voljo naroda« in v njenem imenu pogaziti vse, kar je še ohranilo zdravo razsodnost.

Kdor bo kdaj pozneje studiral človeštvo tega časa, se bo moral čuditi, kako malo je bilo samostojno, kako malo razsodno in kako se je zlahka dalo zapeljati k podpiranju gibanj, ki so mu vzela najdragocenejšo pridobitev novega veka: človeško in narodno svobodo ter dostojanstvo. Čuditi tudi, kako je moglo tako temeljito izgubiti vso zdravo razsodnost in čut za pravilno vrednotenje vrednot. Samo prav redki so bili posamezniki, ki so se obvarovali pred nalezljivo psihozo ter ohranili vsaj v sebi jasnost misli in čut dostojanstva. Ti pa so se že od vsega začetka dobro zavedali, kam bo tak razvoj moral neizogibno voditi novo, tako Evropo in njena ljudstva. Dogodki, ki smo jih doživeli, so to napovedovanje sto odstotno potrdili. Z matematično natančnostjo se dogaja vse, kar se mora kot nujni nasledek položaja; ki ga je ustvarilo uničenje individualne in kolektivne svobode.

Dasi smo mi Slovenci ostali nekako v zatišju, vsaj relativnem, so vendar dogodki v svetu močno odjeknili v glavi marsikaterega izmed pripadnikov našega naroda. Naenkrat so se našli tudi med nami ljudje, ki so pričeli kakor papige ponavljati za tujci, da se je demokracija preživela in da jo je treba zamenjati s te ali one vrste diktaturo. In ker smo Slovenci tudi najbolj naivno ljudstvo v Evropi — kar smo s klasičnim primerom dokazali zlasti leta 1918! — smo začeli naenkrat verjeti, da se bodo prav v boju proti načelom velike francoske revolucije, ki si je zapisala na svojo zastavo geslo: »Svoboda, enakost, bratstvo!« sami po sebi ali po milosti drugih rešili nekoč preko noči vsi naši narodni, socialni in drugi problemi. Takih nepopolnjenih naivnežev tudi še sedaj ne manjka. Spametovali jih niso niti svarihi dogodki najnovejšega časa. Če pa kateri narod v Evropi, potem bi morali prav mi Slovenci prvi ostati trdni in dvigniti solidarno svoj glas za vrnitev na trdno in ravno pot spoštovanja enakopravnosti in svobode. Kajti samo na podlagi teh načel smo Slovenci vstali iz nižin amorfnosti in tlačanov v obliko individualnega narodnega kolektiva. Samo zmaga načel francoske revolucije, ki se je bila za vse ljudi in vse narode, je omogočila naš narodni prehod in rešitev iz Avstrije v lastno državnost v Jugoslaviji. Samo na njenih načelih si pa lahko ohranimo ta svoj položaj tudi v bodoče ter ga celo še izpopolnimo. Vsaka druga oblika oblasti v Evropi nas mora voditi neizogibno v novo suženjstvo in po vsej verjetnosti tudi v narodno smrt.

Naloga vseh, ki so si tudi v teh zmedenih časih še ohranili zdravo razsodnost in niso podlegli bolni psihozi idejnih in moralnih zablod, kakor tudi ne poniževalnemu oportunizmu, je, da se čimprej dvignejo iz svoje dosedanje pasivnosti in se združeni lotijo izvrševanja svojega velikega in odgovornega poslanstva! Razvoj dogodkov nas bo postavil prej ali slej, morda celo že v najbližji bodočnosti, pred velike in zgodovinske odgovorne naloge. Nudil nam bo pri-

Velika aktivnost v pomorski vojni

LIZBONA, 15. nov. Angleške vojne ladje so na Atlantiku v višini Lizbone potopile neko novo nemško podmornico.

LIZBONA, 15. nov. V Oporto je prispeel Peter Serensen, poveljnik norveškega parnika »Jeny«, katerega je potopila neka nemška podmornica. Serensen pravi, da so se takoj po potopitvi njegove ladje pojavile angleške pomorske edinice, ki so napadle in potopile nemško podmornico, ki je bila še na površini in se ni več mogla umakniti pod vodo. Nad vodo so se pojavili oljni madeži, kar je dokaz, da se je potopila.

LONDON, 15. nov. Neki angleški rušilec je zadel na plavajočo mino in se potopil. Uro pozneje je zadel tam blizu na enako mino tudi neka manjša trgovska ladja in se tudi potopila. Razen tega je neka nemška podmornica potopila včeraj na Severnem morju angleško 275-tonsko ladjo »Greswell«. Angleške vojne ladje so pa — kakor že javljeno — potopile nemški trgovski ladji »Mecklenburg« in »Parana«.

LONDON, 15. nov. Pri potopitvi angleškega rušilca je umrl en mornar, 5 jih še pogrešajo, 15 pa jih je ranjenih. Izguba ni težka, ker ima Anglija nad 200 rušilcev.

LONDON, 15. nov. Šest mornarjev z angleškega parnika, ki ga je včeraj potopila nemška podmornica, pogrešajo, 7 se jih je pa rešilo na splavu. Nemci so pa potopili tudi neki 11.000-tonski norveški parnik. 17 ljudi se je utopilo, 23 se jih je pa rešilo.

WASHINGTON, 15. nov. Reuter. Dopisnik »Daily Telegrapha« za pomorske stvari piše: Po potopitvi angleškega rušilca, danske linijske ladje ter kanadskih in mnogih drugih trgovskih ladij je jasno, da spuščajo Nemci v Ocean plovčice mine. Kapitani vseh vrst ladij bodo morali poslej poleg podmornic paziti tudi na to nevarno orožje.

LONDON, 15. nov. Do sedaj je bilo postavljenih 3700 angleških trgovskih ladij v spremstvo vojnih ladij. Nemcem se je posrečilo potopiti samo 7 od teh ladij.

Siegfriedova črta vzdolž Holandije

AMSTERDAM, 15. nov. Po vesteh, ki jih objavlja tukajšnji »Handelsblad«, podaljšujejo Nemci z mrzlično naglico svojo Siegfriedovo utrdbeno črto vzdolž holandske meje. Neki nemški list piše o tem: »Podaljšanje Siegfriedove črte je potrebno, ker je vodja tako odredil in

ker mora biti zahodna nemška meja za-varovana pred vsakim iznenadenjem.« Tudi ta podaljšek gradi znani inž. Toth. Na delu je na tisoče strojev in ogromno število delavcev. Glavne utrdbе se grade sedaj ob reki Maasi. Loberiskem jezeru ter v dolini Neere in Rena.

Položaj prehrane v Nemčiji

LONDON, 15. novembra. Berlinski dopisnik »Daily Telegrapha« javlja, da se po vsej Nemčiji že poznajo prvi nasledki zavezniške blokade. Ne le kolonialno blago, temveč tudi domači pridelki, ki so jih po morju dovažale v Nemčijo evropske države, so jeli primanjkovati. V splošnem so količine dnevne dobave prehrane na posameznika nezadostne; primanjkuje tako kruha, masla, olja, masti, dočim so bile količine mesa znova urejene. Vlada

se trudi, da z dodatno prehrano delavcem-težakom vzdrži produkcijsko sposobnost nadurnega dela, predvsem v vojni industriji. Tudi nasadi soje niso pokazali uspehov, kakor se je prvotno pričakovalo; podnebje od Danske do Linza, kjer je bila ta rastlina nasajena, je bilo zanjo nepovoljno. Gospodarska vojna Anglije z Nemčijo prehaja tedaj še pred zimo v odločilno fazo, ki se bo v nadaljnjih mesecih še stopnjevala.

Na fronti: reducirana aktivnost

PARIZ, 15. nov. Današnje poročilo s fronte pravi: Reducirana aktivnost preko noči. Po medfrontnem ozemlju operacije okoli 100 francoskih patrolj po 8 do 10 mož.

Dar angleškega lorda vojakom na fronti

LONDON, 15. nov. Lord Nuffield, angleški avtomobilski tovarnar, je daroval 12 in pol milijona dinarjev, ki naj se porabi za udobnost angleških čet v Franciji. Od te vsote naj se porabi 325.000 dinarjev za nabavo radijskih aparatov četam na fronti.

JUBILEJ MUSSOLINIJEVEGA DNEVNICA

RIM, 15. nov. Italijanski listi slave 25-letnico izhajanja dnevnika »Il Popolo d'Italia«, ki ga je ustanovil Mussolini in mu bil prvi glavni urednik. Objavljajo tudi vsebino prvega uvodnika, v katerem je Mussolini zahteval poseg Italije v zgodovinski razvoj. Listi pravijo, da ni imel noben drugi dnevnik tako velikega vpliva na novo Italijo, kakor »Il Popolo d'Italia«.

NEMŠKA KOMUNISTIČNA PROPAGANDA

PARIZ, 15. nov. Posebna komisija, ki je preiskala letake s komunistično propagando, ki so jih vrgli nemški bombniki 7. novembra nad Pariz in okolice, je dognala, da so letake tiskali v Nemčiji. Po njihvah so našli več zabojev komunističnih brošur sovjetskega izvora, ki so jih od-vrgli nemški letalci.

PRITOK ZLATA V AMERIKO

NEW YORK, 15. nov. Stefani. V minulim tednu je prišlo v USA zlata v vrednosti 27.057.000 dolarjev.

ložnosti, ki se ne bodo morda pozneje nikoli več ponovile. Za vse to moramo biti pripravljeni moralno in tvorno. Ne smemo se, kakor tako često v svojih preteklostih, zanašati na druge, pa tudi ne na »narode«, v kolikor je sam izgubil orientacijo in čut za višje vrednote. Zanašati

Simpatije Južne Amerike na strani zaveznikov

NEW YORK, 15. nov. Reuter. Znani angleški zgodovinar prof. Philip Guedalia se je vrnil sem iz Južne Amerike, kjer je imel vrsto predavanj. Profesor je izjavil, da je javno mnenje držav Južne Amerike po veliki večini na strani Anglije in Francije. Toda tudi agenti nasprotne agitacije so zelo aktivni, vendar je treba pribiti dejstvo, da pišejo skoraj vsi veliki listi v smislu simpatij za obe zahodni demokraciji.

RUSKA VOJSKA V LITVI

KAUNAS, 15. nov. Reuter. Iz zanesljivega vira javljajo, da je 12.000 sovjetskih vojakov že zasedlo svoja mesta v obmorskih oporiščih Litve.

ATENTAT NA HABANI

HABANA, 15. nov. Policija preiskuje tajnišveni napad na Eduarda Chibasa, poslanskega kandidata. Chibasa so neki neznanci na ulici napadli in streljali nanj. Njegovo stanje je zelo resno.

BRUNO MUSSOLINI LETI V JUŽNO AMERIKO

SEVILLA, 15. novembra. Havas. Bruno Mussolini je z letalom zapustil Seviljo in odletel k Salu v skupini Kapverdskih otokov. Od tam bo odletel v Južno Ameriko, kjer bo preučil možnost novih zračnih zvez Italije s to celino.

Borza. Curih, 15. nov. Devize. Pariz 993, London 1753, Newyork 445½, Bruselj 72.75, Milano 22.50, Amsterdam 236.37, Berlin 178.25, Stockholm 106.22½, Oslo 101.30, Kopenhagen 86.05, Buenos Aires 103½.

Mariborska napoved. Pretežno oblačno in tiho vreme. Obeta se še dež. Včeraj je bila najvišja toplota 7, danes najnižja 4.4, opoldne 6.2. Padavin od sinočnega dežja je bilo 1.6 mm.

se moremo in smemo samo na zdravo jadro, ki naj nam ustvari hrbenico. Pri tem niti ni treba, da bi bilo to jedro veliko, mnogoštevilno. Dovolj bo, ako bo trdno, kompaktno in bo vedelo kaj hoče. Ustvariti moramo skratka: elitno gardo slovenskega naroda! —r.

Domači zapiski

Sestanki v Beogradu

Dr. Maček je v spremstvu bana dr. Šubašića in ministra Torbarja dospel v Beograd. Sestal se je z Večeslavom Vilderjem, ki mu je poročal o svojih razgovorih v minulih dneh. Po konferenci z dr. Šubašićem in ministrom Konstantinom se je dr. Maček sestal s predsednikom vlade Cvetkovićem. Na obedu pri Cvetkoviću sta bila ministri dr. Budisavljević in Vilder.

Ugibanja o volivnem zakonu

V političnih krogih Beograda zatirajo, da je načrt novega političnega zakona, ki ga izdeluje pravosodni minister dr. Laza Marković, v glavnem že dovršen. Novi volivni zakon bi predvideval tajne volitve in okrožni sistem. Volivna okrožja bodo izenačena s področji okrožnih sodišč. Kandidature bodo postavljene samo po priznanju strank, ki že zakonito obstajajo, kakor tudi vseh strank, katerih zakonito delovanje je prenehalo 6. januarja 1929. Okrajni kandidati se bodo vezali z nosilci okrožnih list. Vsako okrožje bo imelo le eno kandidaturo poedine stranke, da se tako preprečijo kandidature poedincev na svojo roko. Nerešeno je še vprašanje, če bo tudi novi volivni red dovoljeval sistem državnih list in nosilce in če bodo nosilci okrožnih list lahko kandidirali v enem izmed okrajev tega okrožja. Po volitvah se bodo sestali glasovi, ki jih je dobila kaka stranka in na osnovi rezultata po vsej državi bodo dodeljeni mandati. Nosilci okrožnih list, ki bodo dobili 10.000 glasov, bodo s tem že izvoljeni. Glede okrajnih kandidatov bo najprej izbrano največje število oddanih glasov. Sledila bo proporcionalna razdelitev kandidatov po okrožjih. Tako bo lahko okrajni kandidat izvoljen tudi po ostanku. Poslanske volitve naj bi bile konec januarja ali pa v začetku februarja.

Hrvatski romarji pri papežu

Pod vodstvom nadškofa dr. Stevanca je dospel v Vatikan 250 hrvatskih romarjev, da zaprosijo sv. očeta za kanonizacijo prvega hrvatskega mučenika Nikole Tavliča iz Šibenika, ki je umrl pred 500 leti v Jeruzalemu. V delegaciji so tudi vrhbosanski nadškof, dalje krški, šibeniški, mostarski, splitski, grško-katoliški in senjski škofi. Avdienci pri papežu je prisostvoval tudi senator dr. Pernar in poseben odposlanec dr. Mačka, Gjuro Marešić. V vdanostni izjavi je nadškof Štepinac med drugim naglasil, da je hrvatski narod skozi 1300 let ostal zvest svoji oblihi sv. stolici, zato prosi sv. očeta, da ob priliki obletnice te velike proglasi Tavliča za blaženega. Dr. Mačkov odposlanec je izrazil isto željo, zaključujoč, da hoče hrvatski narod trajno in neomajno stopati po stopinjah svojih prednikov. V viharjih ovacijah je stopil papež s prestola, v hrvaščini pozdravljal romarje ter v latinščini podčrtal med drugim vdanost in zvestobo katoliški Cerкви. Govoril je o nauku katoliške Kristusove vere ter blagoslovil romarje v hrvaščini: »Živeli, dragi naši Hrvati!«

Hrvatice in volivna pravica

Ženske iz HSS ne bodo sodelovale v nobeni akciji za žensko volivno pravico. V programu HSS jim je zagotovljena popolna svoboda. Žene v vrstah HSS vedno pomagale v bojih celokupnemu hrvatskemu narodu, ne zaradi sebe, temveč zato, da nam bo vsem boljše, pride ves narod do človeških pravic. Žene v HSS se ne čutijo zapostavljene. Nam ni treba nikakih sufražerk, žensk gibanj, ne »emancipiranih« žen, ker je to v nasprotju z našo ideologijo, ki temelji na družini in domu. Ko bo prišel čas, vemo, da nam bodo tudi vse pravice zagotovljene! piše v »Hrvatskem dnevniku« Pavla Balenovičeva.

Naši Nemci in volitve

Novosadski »Dan« poroča, da poslanec Hamm, ki je zdaj predsednik nemških gospodarskih združenj, ne bo več kandidiral. Vodstvo nemške narodne manjšine pa namerava postaviti svoje skupščinske volitvah postaviti svoje kandidature v kulslem, bačko-palanski, apatinskem, odžaskem okraju in v okraju Jaša Tomić v Banatu.

Novice

Žabje luže ob železni cesti in poplave Voglajne

Zamočvirjen svet ob železniški progi Pragersko-Celje je treba izsušiti — Regulacija Voglajne

Ob železniški progi Pragersko—Celje sta dva v oči padajoča pojava, katerim bi se morala posvetiti večja pažnja: žabje luže ob železnici in za nalivov tako nevarna Voglajna.

Pred leti je dala železniška uprava lepšati železniške postaje s cveticami in tako vidiš na vseh peronih in prednjih postajnih prostorih lonce s cveticami, ki naj potniku pričarajo dober vtis dotičnega kraja. Ni dvoma, da bi se to dalo kaj lahko doseči, če bi nekatere postaje kakor Pragersko, Slovenska Bistrica in Grobelno ne stale v sredini bujnih, a zdravju škodljivih luž.

Ko so polagali železnici temelj, niso vzeli kmetu samo najboljše zemlje in tako njive prerežali v dva dela, temveč so podjetniki z izkopavanjem zemlje za ustvarjanje železne ceste ob železnici ustvarjali večje in manjše izkope. Poplave so s časom pretvorile te izkope v mučevine, ki dajejo zavetje žabim zalegam, mrčesnim rojem, hkrati so pa za mejašivo najpripravnije okuževalnice. Tem okuževalnicam je že enkrat pretila velika nevarnost zatiranja. Mesece maja l. 1878. je komisija, obstoječa iz okrajnega zdravstva, odposlanstva celjskega okrajnega glavarstva, generalne inspekcije avstrijskih železnic in Južne železnice obhodovala železniško progo Poljčane—Celje in preiskala vse ob železnici razvrščene luže. Pri tej priliki je prišla komisija do zaključka, da je osuševanje mučevin nujno potrebno. Komisija je sicer dobro rešila svojo nalogo, od izvedbe pa nikoli ni prišlo. Osuševanje še vedno čaka na odločitev, dasiravno bi zahtevalo nadčloveških naporov.

Če pomislimo, da je ugasek podtežljivih mučevin, ki se ga kaj radi iznebijo in bi na migljaj od zgoraj vsaka od kurilnic, oziroma njenih podružnic Maribor, Pragersko, Poljčane, Celje in Zidani most prispevala v osuševalne svrhe na leto šest vagonov po 10 ton, bi pošiljatve iz navedenih postaj iznašale malenkostno število trideset vagonov. — Tako bi v 50 letih, t. j. od l. 1878. do 1928. porabile luže 1500 vagonov (= 38 vagonov po 40 vagonov) in gotovo ni pretirana trditve, da bi bila do l. 1928. tudi najzgodnejša luža izpremenjena v rodovitno polje in ogončki s krompirjem in zeljem, kar bi na mimo vozeče se tujce gotovo napravilo tako prikupljiv vtis kakor duhteče cvetje na kolodvorih.

Voglajna je ob nalivih zelo razuzdan potok in napravi obrežanost mnogo škoda. O tem se je v Štajerskem deželnem zboru večkrat razpravljalo in slovenski poslanci so vedno in vedno zahtevali njeno regulacijo. Deželni odbor je nujnost te zahteve slednjič vendar uvidel in od štajerskega namestništva je dobil višji gradbeni svetnik Viljem Butta 11. septembra 1896 nalog, naj zaradi regulacije Voglajne preišče nje tok, predloži poročilo, načrte in proračun stroškov.

Butta je temu ukazu ustregel in iz predloga, ki ga je predložil svoji nadrejeni oblasti dne 20. I. 1897, posnemamo tole: Tok Voglajne, ki izvira pri Mariji Dobje in teče naprej proti severu, pri St. Jurju se pa zavije proti zapadu, iznaša do prvega železniškega mostu pod Teharjem 25.185 km, obseg površja padavin pa iznaša do tu sem 196 m². Med Storami in Teharjem je Južna državna železnica že za gradbe železnice regulirala Voglajno v strnjanih profilih. Pri teharskem železniškem mostu v km 341.2 Južne železnice se tok Voglajne, ki se je do sem držal južne strani železnice, obrne proti severu. V velikem ložniku pod Bežigradom sprejme dotoka Ložnice s 43 m² in Hudinjo s 172 m² padavin, ki povzroča pod železniškim mostom, v km 342.5 (pri cinkarni) pa zopet preteka na južno stran železnice. S prirastkom dotoka se površina padavin poviša na 409 m² in vso to vodno množino mora prepuščati most pri cinkarni. Največja tekna ene sekunde, je preračunjena na 439 m³. Ker pa notranji profil odprtine mostu meri samo 75.3 m², to je za prepuščanje 212 m³ vode v sekundi, sledi, da od vse vodne množine, ki hiti v eni

sekundi proti mostu, odteče skozi odprtino samo 212 m³, medtem ko zastaja 227 m³ vode v sekundi. Zavstavljen voda se ob povodnih razlije čez bregove in poplavi vso okolico.

Za Voglajno zahteva Butta v svojih načrtih 1.3 km dolg prekop ob južni strani železnice med mostovima v km 341.2 in v Zavodni (pri cinkarni) v km 342.5. S preložitvijo struge ostane Voglajna povsem na južni strani železnice. S prekopom ne preneha samo pretok njegove vodovja skozi dva ozka železniška mostova, temveč voda pridobi hitrejši odtok osobito sedaj ko je že z železnim mostom brez stebrov v km 25.89, preko katerega pelje vesta Celje—St. Jurij odstranjen lesen most s stebri. Tok Voglajne iznaša sedaj po ovinku 2880 m, v prekopu se pa zmanjša na 1470 m. Z zemljo, ki bi se nakopala v prekopu v preračunani množini 113.789 m³, se lahko zadela opuščena struga. Most Voglajne pod Teharjem se lahko odstrani, medtem ko bi most v Zavodni zadoščal za prepuščanje vodovja Hudinje in Ložnice. Stroški za regulacijo in izkopavanje prekopa za preložitve Voglajne bi iznašali 182.000 gld.; pri ponovnem pro-

učevanju se je vsota znižala na 133.000 gld.

Glede Voglajne je Butta dne 10. jan. 1897 predložil še drugi predlog. Po tem načrtu naj se pri zavodniškem mostu poglubi tlakovano dno struge do največje dopuščene globine, t. j. 0.55 m. Po tem načrtu bi se množina vode, ki jo most propušča, t. j. 212 m³, povišala na 290 m³ v sekundi. Ker pa iznaša dotok Voglajne za časa največje poplave 439 m³ v sekundi, most bi pa po poglobitvi struge popuščal komaj 290 m³ vode, bi še vedno zaostajalo v sekundi 149 m³ vode, ki bi se razlila čez bregove. Ta nedostatek je pa možno odpraviti le tedaj, ako se istočasno s poglobitvijo struge razširi tudi most, ki mu povprečni prerez iznaša 86.6 kv. m, poviša na 130.2 kv. m, namreč notranja odprtina mostu se mora razširiti od 17.4 kv. m na 26.85 kv. m. Drugemu predlogu se je Južna železnica krčevito protivila, zato ni prišel v razmotrivanje.

Dobro plačane komisije so si Voglajno še večkrat ogledale in ugotovile, da je treba nekaj napraviti, a napravilo se ni nič in tako Voglajna z njenimi poplavi še vedno straši obrežane. I. M.

„Še o zgledni požrtvovalnosti obmejne mladine“

Pod tem naslovom je »Večernik« z dne 27. X. 1939 prinesel dopis v katerem ocenjuje razmere v St. Jurju.

Avtor tega članka očita šolskemu upravitelju, da celotnega prosvetnega dela v kraju ne le ne podpira, temveč da ga celo ovira. Iz prireditve sodeč, ki jo je priredilo to društvo, pa se je videlo, kako je prav šolski upravitelj podpiral njihovo predstavo, ki se je vršila v šolskem poslopiju, na šolskem odru in s pomočjo kuliserije, ki si jo je s težkim trudom nabavilo sokolsko društvo v kraju.

Enako ne drži očitak, da se v kraju v prosvetnem oziru nič ne dela. V dokaz temu omenjamo, da razen tega društva v St. Jurju obstajajo še sledeča društva: Streška družina, Jadranska Straža, Podružnica Sadijskega in vrtnarskega društva in Podružnica Družbe sv. Cirila in Metoda. Poleg predavanj in raznih drugih prireditev, ki jih prirejajo omenjena društva, se posebno odlikuje po svojih prireditvah Podružnica CMD (doslej 3

do 4 na leto), ki jih je vodilo vedno le učiteljstvo pod vodstvom šol. upravitelja.

Torej to novorojeno društvo ne more edino predstavljati St. Jurja, kakor je bilo iz tega članka razvidno. Vsi pozdravljamo delo tega mladega društva, kot bomo pozdravljali v našem narodno ogroženem obmejnem kraju vsa ona društva, ki bodo visoko in povsod dvigala svojo narodno zastavo. Odločno pa odklanjamo vse ono delo, ki razdvaja in namenoma zanaša nered in neresničnost v vrste narodno zavednih ljudi ob meji.

St. Jurčani se dobro spominjamo odločnih prireditev do nedavno obstoječega Sokolskega društva, kjer je sodelovalo do 3000 ljudi v tihi in nesebičnem delu, brez samohvale in reklame.

Zato pa proč od še ne zaslužene samohvale, neupravičenih očitkov, ki izvirajo po večini iz osebnih mrženj in na plan v resnem in složnem delu za narod in državo, kot je bilo že nekdaj v St. Jurju v navadi! Objektivni opazovalec.

Iz banovinske službe. Premešeni so banovinski cestni nadzornik Josip Cigan iz Dol. Lendave k okr. cestnemu odboru v Ormožu; ban. cestni nadzornik Karl Drganc iz Gor. Radgone v Dol. Lendavo; ban. cestni nadzornik Ciril Zupe iz Ormoža k cest. odboru v Ljutomeru s sedežem v Gor. Radgoni. Napredoval je dr. Anton Klasinc, zdravnik združene zdravstvene občine Pragersko.

Gostilničarji so po svojih zastopnikih posredovali pri raznih ministrstvih za ponovno doseg kmetske zaščite za gostilničarje-poseselnike. Na odločujočih mestih jim je to bilo obljubljeno.

100 milijonov din plačuje Slovenija zaradi izrednega povišanja cen pšenice in moki več na leto, kakor pa v normalnih razmerah. Razumljivo je, da je to za gospodarstvo zelo hud udarec.

Prleška metropola — pesniku žitnih polj

Naša prleška metropola je že davno nameravala slovesno proslavljati 60-letni jubilej našega pesnika žitnih polj ter pisatelja in dramatika g. Cvetka Golarja. A jubilar sam, kljub temu, da še dolga leta stalno biva v Ljutomeru, je to odklonil. Da pa ne bi ta jubilej moža, ki je v svojih delih pokazal vso lepoto naše ožje domovine in našega podeželja ter orisal tipe in življenje našega kmeta in njegovo duševnost, ostal neproslavljen, je ljutomersko agilno Sokolsko društvo sklenilo, da priredi skromno a lepo proslavo. V ta namen je gledališki odsek nastudiral znano Golarjevo komedijo Vdova Rošinka, ki so jo v soboto in nedeljo vprizorili obakrat pri nabito polni dvorani.

Igro je zrežiral g. Stopac, ki je vložil v stvar mnogo truda, zato je predstava tudi nad vse pričakovanje uspela. Vse vlo-

Novi odbor Društva slušateljev juristične fakultete je naslednji: Predsednik Vilfan Sergij, cand. iur.; podpredsednik Ivanetič Mirjan, cand. iur.; tajnik Pezdur Alojz, cand. iur.; blagajnik Lenardič Stane, stud. iur.; knjižničar Cvetko Stefan, cand. iur.; referent za skripta Hribar Zvonimir, stud. iur.; gospodar Zolgar Danilo, cand. iur.

Zborniški odseki so imeli včeraj v Ljubljani sejo. Razpravljali so o tekočih zadevah in sklepali o bodočem proračunu.

Na poti domov so ga napadli. Sinoči se je peljal s kolesom proti domu tovarniški delavec Stefan Dolenc, doma iz Gorice pri Pragerskem. Nenadoma je skočil iz zasede več fantov, ki so ga močno pretepli s nekimi trdimi predmeti in izginili. Dolenc se je moral zateči k zdravniku in nato v bolnišnico, ker je njegovo stanje zelo resno.

Spomenik dr. Trumbiću je bil odkrit v Splitu. Izdelal ga je Mestrovic, ter spada spomenik med njegova najboljša dela.

Celje

Ljudsko vseučilišče v Celju. Sinoči je predaval učitelj g. Franjo Roš o temi »Otrok vstopa v šolo«. Predavanje je bilo zanimivo in dobro obiskano. Nocoj bo predaval učitelj g. Zdravko Kovac o »Posebnih težkočah pri vzgoji in učenju«.

Spremembe v celjskem kapucinskem samostanu. Premešeni so: p. Gustav Maverič v Karlobag, dr. p. Arhangelj Drole v Skofjo Loko, fr. Justin Pristovnik pa v Studence pri Mariboru. V celjski samostan so se vrnil iz Švice po končanih študijah: gg. p. Rudolf Strukelj, Boleslav Litrop in Cijan Avgustin.

Godbeno društvo poštinih nameštencev v Celju priredi meseca marca 1940 veliko loterijo v korist društva.

Preiskava zaradi ukradene zlatnine pri trdki Ochs v Celju je zaključena. Celjska policija je tatove izsledila in izsledila skoraj vso zlatnino.

V zapore okrožnega sodišča v Celju so oddali Feliksa Staufa in Ljudevita Dobovška iz Loke pri Zidanem mostu. Na vesti imata celo vrsto tatvin.

Požar. Včeraj zjutraj je nastal v gospodarskem poslopiju posestnika Ivana Sedminka v Zalogu pri Sv. Petru v Savinjski dolini ogenj, ki je gospodarsko poslopije popolnoma uničil. Ogenj se je tako hitro razširil, da so komaj rešili stroje in živino. Zgorelo je mnogo krme in žita. Škoda znaša 35.000 din in je le delno krita z zavarovalnino. Vzrok požara ni znan.

Umrl je v celjski bolnišnici Lovrenc Stefe, doma iz okolice Teharja.

Zivinske soli je v Celju popolnoma zmanjkalo, odkar se je podražila.

Knjižnica francoskega kročka bo odprta ob sredah od 19. do 19.30.

Nesrečen padec. 29 letna posestnikova žena Angela Uratnikova iz Podvina pri Polzeli je doma padla in si zlomila levo roko v zapetju. Zdravi se v celjski bolnišnici.

Ptuj

Iz ptujske prostovoljne gasilske čete. Preteklo nedeljo dopoldan je bila zaključna praktična vaja. Za goreči objekt je služila deška osnovna šola. Gasilci so nastopili z vsem orodjem. Vaja je pokazala, da so si ptujski gasilci pridobili že precejšnjo izurjenost. Delavnost ptujskih gasilcev izpričuje med drugim na novo pri-skrbljeno orodje. Letos so dobili novi Dreggerjev aparat in dve azbestni obleki. Ob zaključni vaji so prejeli visoka odlikovanja predsednik čete g. Vidmar, oddelni vodja g. Močnik in orodjar g. Horvat. — Ptujška gasilska četa bo prihodnje leto v marcu slovesno proslavila 70 letnico svoje ustanovitve.

Maščevanje iz ljubosumnosti. V Gruskovju pri Podlehniku se je odločilo več žensk, da resno obračunajo z viničarjem Jakobom C., na katerega so bile ljubosumne. Ena izmed njih se je tako oju-nčila, da ga je mahnila s sekuro po roki. C. je moral v bolnišnico.

Zvočni kino Ptuj predvaja danes in jutri »Upornik Ernest«. Burka z nenad-kriljivim kraljem komikov Fernandelom.

BRATOMOR NA FRANKOLOVEM

V Belem potoku na Frankolovem pri Celju sta se v nedeljo sprla 25-letni posestnikov sin Ivan Kresnik in njegov 18-letni brat Alojz. Bila sta oba nekoliko vinjena. Ivan je v prepiru zabodel svojega brata v prsi, na to pa pobegnil. Brat je kmalu izdihnil. Orožniki so bratomorilca včeraj aretirali.

ZLOČIN ALI SAMOMOR?

V gozdu ob cesti med Hrastnikom in Dolom so včeraj našli na neki skali obešenega 13-letnega Alojza K. iz Hrastnika. Fant je pred tremi tedni odšel od doma. Visel je tri tedne in je bilo truplo že v razpadu. Nesrečnega mladeniča so prepeljali v mrtvašnico na Dolu.

20.000 VAGONOV NAŠEGA PREMOGA ZA ITALIJO

Ob priliki zadnjega zasedanja ožjega odbora Jugoslovansko-italijanskega gospodarskega odbora je bil dosežen sporazum za izvoz našega premoga v Italijo. Na podlagi tega sporazuma bomo izvozili v Italijo do maja meseca prihodnjega leta 20.000 vagonov premoga. Največ premoga bo izvozila v Italijo Slovenija.

Brezposelnost Pragerskega in okolice. Tudi Pragersko s svojo daljno okolico ima mnogo brezposelnih. Delavstvo, stanujoče v Pragerskem in okolici mora iti v Maribor ali druga mesta, da si poišče dela, ker Pragersko pač nima tovarna, da bi tamošnje delavstvo zaposlilo. Edina tovarna na Pragerskem je tovarna opake g. Stainklauberja, ki pa nudi zaposlenje le maloštevilnemu delavstvu in še temu samo preko poletja.

ge so bile dobro zasedene. Igra je bila silno živahna in so bili igralci deležni navdušenega aplavza. Najboljši in igral-sko na zelo visoki stopnji je bil začetek drugega dejanja, prizor med Janezom, Manico in Tončko. Manica (ga. Apihova) je poleg Janeza (g. Žagarja) in Balanta-ča (g. Vilarja) bila osrednji in najmočnejši tip igre. Rošinka (g. Rajhova) ter ostale vloge so vso igro spopolnile v lepo zaokroženo celoto.

V odmoru je g. Karbaš, sreski šol. nadzornik v lepih besedah orisal delo umetnika Golarja na kulturnem in literarnem polju. Želel mu je za 60 letni jubilej, da bi še mnogo let bil srečen in zadovoljen ter se v Ljutomeru dobro počutil. V spomin na ta jubilej mu je izročil malo praktično darilce ter lep šopek rdečih nageljnikov. Med posameznimi odmori je igral domači orkester.

Maribor

Katero pot naj hodi Ljudska univerza?

Ljudska univerza naj postane ljudska ter obravnava problematiko, ki zanima najširše in izobrazbe željne ljudske sloje

Prejšnja leta je mariborska Ljudska univerza prirejala v sezoni tedensko po dve predavanji. Kakor izjavlja odbor, pa je začelo zanimanje za predavanja z neposredno zunanepolitičnih dogodkov močno nazadovati. To nazadovanje se je opazalo vso lansko sezono, posebno pa koncem lanske sezone, pa tudi letos.

Letos je predavalo v Ljudski univerzi pet predavateljev, oziroma predavateljic. Univerzitetni prof. dr. Fran Zwitter je govoril o 150-letnici francoske revolucije, dr. Ivan Jančič o pomenu Rdečega križa, prof. Zgurjeva o življenju angleškega akademika, prof. Stanko Bunc o sodobnih slovanskih knjižnih jezikih in v zadnjem pa hrvatska kulturna delavka Mara Matočecova o položaju in borbi kmetijske žene. Vsekakor je bilo to pet predavanj, ki so imela zelo različne teme. Po vsebini in temi predavanj se je spreminjala tudi publika. Poleg običajne publike, ki zahaja še dokaj redno k vsem predavanjem Ljudske univerze, katera pa se je začela tudi močno krčiti, je prišla problematiko francoske revolucije poslušat največ akademska mladina, predavanje o Rdečem križu srednješolska mladina; isto mladino sta tudi največ zanimali predavanje o življenju angleškega akademika in predavanje o sodobnih knjižnih jezikih. O vseh teh štirih predavanjih pa bi težko govorili, da so bila kolikor toliko dobro obiskana. Pač pa je bila docela zasedena dvorana, ko je govorila Mara Matočecova o položaju kmetijske žene. Res je, da se je za zadnje predavanje napravilo precej reklame po časopisju, pa tudi od strani različnih društev, pa prav vse to močno priča, da je javnost presodila, da se bo tokrat na Ljudski univerzi predavalo o nečem, kar javnost neposredno zanima. Pri primerjanju nikakor nočem zmanjševati pomena prvih štirih tem — kdo bi mogel reči, da niso bile zanimive? — ali poudariti pa bi le hotel to, da je bilo zadnje predavanje eno izmed onih, ki je po svoji vsebini in po svoji problematiki zajelo najširše ljudske sloje, one, katerim je Ljudska univerza v prvi vrsti namenjena!

Moti se, kdo trdi, da je zaradi zunanepolitičnega položaja jenjalo zanimanje po izobraževanju. Zanimanje po izobrazbi se v takih časih celo dviga, ker človek živi zaradi povspešnega svetovnega dogajanja tudi intenzivnejše duševno življenje; edino vedeti je treba to zanimanje pravilno ujeti in dati ljudstvu rane, ki ga bo zanimala, ki je zanj aktualna!

Prvih pet predavanj na Ljudski univerzi dovolj priča, da odbor tipa ter ne ve ne od dne kam in kaj. Že prvo predavanje je bilo »strogo akademsko« ter je spadalo na univerzo, kjer slušatelj že pozna potek francoske revolucije, ne pa na Ljudsko univerzo, nadaljnja tri predavanja, razen dr. Jančičevega, pa so spadala izključno za srednješolski kateder in nikamor drugam, najmanj pa za kateder Ljudske univerze. Mariborčani bi morali biti pač vztrajni obiskovalci Ljudske univerze, če bi dvorano vselej napolnili. Odbor Ljudske univerze mora zategadelj preskrbeti vedno predavanja, ki bodo zanimala najširše ljudske sloje, katere žaja po izobrazbi. Akademska in šolska predavanja na Ljudsko univerzo ne spadajo!

Pa bo kdo rekel, saj imamo v Mariboru akademsko naobražene ljudi, za te so namenjena taka predavanja. Če ne pridejo, kaj more LU zato? Tako se govori zategadelj, ker se gleda na ustanovo Ljudske univerze z vse preveč šolskega stališča. Človek, ki enkrat zapusti ljudsko, meščansko in srednjo šolo, ali pa tudi univerzo, stopi v življenje. Kot tak ne gleda nanj več iz šolskih klopi, ampak iz svetovnega dogajanja samega. Začne ga zanimati problematika, ki buta od vseh strani vanj in ki terja na vsakem koraku od njega rešitve. In prav ta problematika bi morala dajati snov predavanjem na Ljudski univerzi. Tale izvajanja krepko podčrtava tudi zadnje predavanje na Ljudski univerzi, ko se je govorilo o naši kmetijski ženi. Ob tem predavanju je čutilo žensko društvo potrebo, da aktivno poseže v agitacijo za predavanje med

ženstvom, kar izvajanja še enkrat podčrta.

In še nekaj je. V neposrednem mariborskem predmestju deluje studentska Ljudska univerza, ki je imela doslej vedno dober obisk. Tak obisk je imela vedno tudi lani. Zakaj? Ker je ta Ljudska univerza po problematiki svojih predavanj res ljudska, ker obravnava problematiko, ki ljudstvo zanima, in ker poseča to LU občinstvo, ki ga sestavlja največ delavstvo, torej oni sloj, ki učenosti ni zajel po šolah s polno žlico in ki čuti živo potrebo po izobrazbi in po odgovorih, ki mu jih zadaja čas. Močno poživljajo studentsko LU tudi tedenske slike, ki prikazujejo vselej ob jednatih komentarjih zadnje svetovne in domače dogodke. Ob tej pri-

liki pa je treba omeniti tudi to, kar je velikega pomena za socialno šibkejšje sloje, da studentska LU ne pobira vstopnine. Potrebno bi bilo, da tudi mariborska LU vstopnino odpravi; kajti nepobitno dejstvo je, da tisti sloj, ki ga najbolj žaja po izobrazbi, težko odrine včasih tudi 4 din. Stroške LU bi morale nositi državne in avtonomne ustanove.

Zadnji predlog je seveda docela drugovrstnega pomena, kajti v prvi vrsti je potreba, da bo postala Ljudska univerza ljudska in da bo obravnala problematiko, ki zanima ljudske, hočem reči najširše izobrazbe željne sloje. Prepričan sem, da bodo tudi nadaljnja predavanja potrdila ta izvajanja.

—rč.

Nova cesta Melje — Mariborski otok

Včeraj dopoldne je bila kolavdacija novozgrajenih objektov za Prvo mariborsko tekstilno tvornico v Melju. V komisiji so bili zastopniki banovine, zastopnik mestnega gradbenega urada inž. Krajncič, zastopnik okrajnega načelstva podnačelnik dr. Brolih, pobreški župan g. Stržina in štirje prizadeti posestniki s Pobrežja. Komisija je odobrila vse novozgrajene objekte. Zastopniki pobreške občine so ugovarjali dovažanju odpadkov s strani tovarn v Melju in mesta, ki odlaga na obrežju Drave od broda naprej smeti in razne odpadke. S tem se struga Drave vedno bolj zožuje in voda buta na pobreško

stran ter izpodjeda tamkajšnje nabrežje in dela na ta način prizadetim posestnikom precejšnjo škodo. Mestni regulacijski načrt predvideva v tem delu Melja prostor za novo cesto Melje — Mariborski otok, ki bo 12 m široka. Regulacijski načrt predvideva tudi potrebno zemljišče za regulacijo Drave. Zaradi tega se prostor za odpadke omeji in je sedaj še večja nevarnost, da bodo te odpadke odlagali v Dravo. Reka bo zato še bolj izpodjedala nabrežje na pobreški strani. Nabrežna ulica na Pobrežju je že tako izpodjedena, da obstaja resna nevarnost, da se bu ulica zrušila v Dravo.

Še o tatvini zlatega zaklada

Policija, ki je tako hitro izsledila kovčeg z urami g. Lečnika iz Celja, je poleg že aretiranih storilcev prijela še hlapca Ferdinanda Kranerja, ki je kupil od Peklarja več ur. Aretiranci so prodajali ukradene ure na mariborskem sejmišču raznim kmetom, misleč, da jih na ta način ne bodo razkrinkali, ker bo šlo ukradeno blago daleč iz Maribora. Vendar je treba poudariti, da so bili kmetje pošteti

in so stvar pomagali razkrinkati. Ob priiliki preiskave so Klaužu dokazali še več drugih tatvin. V Mariboru je kradel obleke in perilo. Več ukradenih stvari so zaplenili pri njem in neki njegovi prijatelji. G. Lečnik je na policiji izročil 9000 din za nagrado policijskim organom, ki so pomagali izslediti krivce in ukradene ure.

PREPOVED ŽIVINSKIH SEJMOV

Mestno poglavarstvo razglašča, da so v smislu odloka Kraljevske banske uprave v Ljubljani živinski in svinjski sejmi v Mariboru zaradi slimavke in parkljevke v okoliških okrajih do nadaljnjega prepovedani.

m Nemško-jugoslovanski turistični sporazum. Ob priliki trgovinskih pogajanj med našo državo in Nemčijo v Beogradu je bil dosežen tudi popoln sporazum glede turističnega prometa. Kakor nam sporoča »Putnik« so ostale najvažnejše točke neizpremenjene. Tako znaša mesečna kvota 1.400.000 RM, osebna kvota na razpolago potnikom 400 RM, tudi tečaj, po katerem se bo vnovčevalo nemškimi potnikom čke in kreditna pisma pri nas ostane s 14.50 neizpremenjen. Seveda bo odvisno od raznih činiteljev, ako se bo mogla zgoraj navedena kvota izkoristiti. Trenutno je izdaja potnih listov v Nemčiji omejena.

m Cerkveni koncert priredi Slovensko pevsko društvo Maribor 20. novembra ob 20. uri v franciškanski cerkvi. Koncert izvajajo zbor Slovenskega pevskega društva Maribor, sopran solo gđc. J. Iglčeva, tenor solo g. Avg. Živko, orgle g. prof. Z. Gasprič. Čisti dobiček je namenjen za božičnico revnih otrok na naši severni meji.

m Mestno poglavarstvo — odsek za zaščito otrok za slučaj vojne sklicuje danes ob 20. uri v dvorani Ljudske univerze na Slomškovem trgu 1 sestanek roditeljev oziroma skrbnikov, ki imajo male otroke in niso bili vabljeni na roditeljske sestanke, ki se vrše ta teden po šolah.

m Upraviteljstvo III. deške ljudske šole na Ruški cesti se najlepše zahvaljuje g. Elizabeti Slander za darovano suknjico, perilo, nogavice in 2 para čevljev, revnim učencem. Naj bi našla še več posnemovalcev!

m Tombola na Pobrežju. Na Martinovo nedeljo je Sokol Maribor II. Pobrežje priredil denarno tombolo. Sončno vreme in Martinovo vse to je zvršilo iskalec sreče in zabave na ta dan v naš Sokolski dom. Največ sreče sta imela g. Spindler, ki je zadel prvo tombolo in drugo g. Prime, oba s Pobrežja. Ostale tombole so odnesli na različne strani. Po tomboli se je razvilo veselo martinovanje.

»Mariborski zadrugar«

Da podkrepi zadrugno vzgojo tudi izven teritorija svoje zadruge na teritoriju bivše mariborske oblasti, je mariborska Nabavljalna zadruga, ki je doslej izdajala vsako leto tudi zadrugni kolektar, prenehala izdajati svoje dosedanje glasilo »Cenik«. Njeno novo glasilo je mesečnik »Mariborski zadrugar«. List za zadrugno vzgojo in gospodarstvo.

Prvo številko so ponajveč s prozo, ki obravnava zadrugarstvo, pa tudi z leposlovno prozo in pesmijo napolnili znani mariborski zadrugarji kakor L. Mlažek, A. Brandner, prof. L. Bizjak, M. Lešnik, J. Furlan, C. Hočvar ter Slava Pahorjeva, ki je napisala članek za »Ženo pod zadrugno zastavo«. Članki pišejo o zadrugništvu, o korporativnem gospodarskem redu, o preorientaciji našega gospodarstva in javnih nameščencih, okoli boja o draginji in o prvih zadrugah v Mariboru ter okolič. O »Mladi zadrugni gredi« pa bi človek želel, da bi jo pisala res mladina in ne veterani. List zaključujejo zadrugne vesti.

m Obročkanega ptička je ujela šolarica Terezija Cehnerjeva na vrtu v Metelkovi ulici 7. Ptiček ima obroček z napisom »Ljubljana št. 16-A«.

m Vlom v weekend hišico. Na Bukovcu pri Zg. Polskavi je nekdo vlomil v poletno hišico Marije Krenove iz Maribora ter ukradel nekaj perila in dragocenosti. Škoda še ni ugotovljena.

* Starobor ima svoj mesečni sestanek v četrtek dne 16. t. m. ob 20. uri v restavraciji Narodnega doma v Mariboru.

* Telovadno akademijo v proslavo 1. decembra priredi Sokol Maribor-matica tudi letos na predvečer dne 30. novembra v Sokolskem domu. Priprave za to elitno prireditev so v polnem teku.

* Upokojenec in upokojenke iz Radvanja pridite vsi na sestanek četrtek, 16. novembra, ob 17. uri v gostilno Pšumder Alojz v Radvanju zaradi II. draginjskega razreda.

* Zlato po zvišani ceni kupuje J. Jančič, urar - draguljar Maribor. Jurčičeva ul. 8 m Nočna lekarniška služba (od 11. do vključno 17. nov.); lekarna pri sv. Antonu, Frankopanova 18. tel. 27-01; lekarna pri Mariji Pomagaj, Aleksandrova cesta 1, tel. 21-79.

Kino

* Kino Esplanade. Do vključno srede izborni češki film »Nedolžnost«. Četrtek svetovna senzacija »Maginotova črta«.

* Grajski kino. Danes nepozabna Sirova opereta »Netopir«. Lida Barova, Hans Söhrner.

* Kino Union. Do vključno petka »Fara ljubezni«, sijajna francoska veselost, polna zabavnih zapletljivajev.

Mariborsko gledališče

Sreda, 15.: Zaprt.

Četrtek, 16., ob 20.: Navihanka. Red C.

Radio

Četrtek, 16. novembra
Ljubljana: 7. Jutranji pozdrav; 7.15 in 12. Plošče; 13.02 Sramel »Stirje fantje«; 18. Spored RO; 19.20 Nar. ura: 19.50 Deset minut zabave; 20. Reproduciran koncert simfonične glasbe; 21.10 Slovenska klavirska glasba; 22.15 RO. — Zagreb: 20. Koncert ruske »Petorke«. — Beograd (kratki val): 13.10 Popoldanski koncert RO; 13.30 Sofija: 11.45 Opoldanski koncert RO in plesna 17., 21., 21.30 in 22.05 Lahka in plesna glasba; 20.30 Vokalni koncert. — Budimpešta: 20.20 Operni koncert. — Bukarest: 21.20.15 Simfonični koncert. — Bratislava: 21.30 Simfonični koncert. — Milan: 17.15 Vokalni koncert; 21.40 Orkestralni koncert.

Ali je mleko res predrago?

Zakaj se cena mleku dviga? Cena krmi je bila do letošnje pomladi ca 30—50 din za 100 kg. Letos pa je zaradi suše cena poskočila na 90 din in se še dviga, ker dobre krme, kakršna je potrebna za mlečne krave ni; saj večina posestnikov otave sploh ni kosila, ampak se je trava kar sproti popasla.

Da pa bodo kupovalci mleka videli, da nima povišanje cene mleku nobene zveze z konjunktturnim povišanjem cen življenjskih potrebščin objavljamo sledečo kalkulacijo:

Dnev. rabi mlečna krava 15 kg sena 13.50 din Oskrba in molža dnevno 2 uri a 1.50 3.— « Dostava mleka od krave 1/2 ure 1.50 0.75 „ 17.25 din

Dohodek od ene krave: Povprečna molža po kravi v Sloveniji znaša ca 1000 l letno. Če v okolici mest vzamemo povprečno molžo 1825 l letno, kar pa se seveda ne doseže, je to dnevno po kravi 5 l pri odbitku vrednosti gnoja na dan po 2.50 din. Stane potem 5 l mleka ca 15

din, to je 1 liter 3 din.

Pri tem pa niso všteti davki, investicije za hlev, nabava živine, riziko, živinorejstvo in amortizacija.

K temu pa je še dostaviti, da je letošnja krma kvaliteto najmanj za 20% manj vredna kot v normalnih letih, ker je rasla v suši in bo še morala večina živinorejcev kot nadomestilo kupovati draga krepka krmila.

Zaradi pomanjkanja krme je bilo mnogo živine prodane že sedaj, ko se še žiga deloma pase, tako da bo letošnje stanje molžne živine na polovico in bo vprašanje, ali bo mogoče mesto sploh ta ko obilno preskrbovati z mlekom, kakor v normalnih letih, kajti pomanjkanje je že sedaj občutno. Kmet, ki je danes pri moran prodati svojo živino po 1000—1600 din, jo bo moral nabavljati spomladi po 4000 din in morda še dražje. Razen tega se je letos povišal davek v okoliških občinah pri dokladah za 25%.

Zanimivosti

Senzacionalen proces v Londonu

Znani časopisni magnat lord Rothermere je vodil po Hindenburgovi smrti akcijo za restavracijo Habsburžanov

V Londonu imajo opravka s senzacionalnim procesom proti lordu Rothermeru. Novinskega magnata in velikega po-

bornika madžarskih teženj po reviziji mej toži princeza Hohenlohe. Proces je odkril Rothermerove načrte o Avstriji in Madžarski, za katere se je poslužil princeze Hohenlohe.

Italijanski listi obširno poročajo o tem, kako je časopisni lord navezal london-ske kroge za revizijo mej Madžarske in Avstrije. Preko princeze Hohenlohe je lord ponudil bivšemu nemškemu cesarju Viljemu II. nemški prestol, Otonu Habsburškemu pa madžarsko krono. Bivši cesarici Citi je bilo ponujenih 25 tisoč funtov letne rente za pet let.

Lord Rothermere je v preiskavi vse to priznal. Izjavlja tudi, da je princezi Hohenlohe naročil, naj njegove načrte predloži Hitlerju. Na sodnikovo vprašanje, čemu se je bavil na lastno pest s takšno preureditvijo Evrope, je lord Rothermere odgovoril, da se je bal, da bo po Hindenburgovi smrti izbruhnila v Nemčiji revolucija, ki bi lahko potegnila v razpad še sosedne države. Zato je smatral za potrebno, da pomaga Hohen-zollerncem in Habsburžanom na prestol.

Lord ROTHERMERE

Za Zedinjene države Evrope

Albert Bayet piše v pariškem časopisu »L'Oeuvre«: »Ali že lahko koristno razpravljamo o vojnih ciljih? Ne vemo še, kakšen bo položaj v primeru zmage. V principu ustvaritve pravičnega miru pa je dejstvo, da ga je treba nasloniti na sodelovanje vseh narodov Evrope. Univerzalna republika, ki jo je napovedoval že Victor Hugo, Zedinjene države Evrope bi lahko za vselej odpravile vojno vihar s te celine. Preko evropske federacije hočemo priti do svetovne federacije. Hočemo, da nastane svet obilja, ki bo stvoril plemenitejšo človeštvo. Roosevelt je dejal: »Osemdeset odstotkov ljudi vsega sveta je za

mir. Zakaj je potem izbruhnila vojna? Zato, ker je narodni socializem postavil nasproti ideji zedinjevanja sveta staro zamisel o izbranem narodu in suvereni rasi. Francozi se borimo, da se stvari ta federacija, Nemčija naj pride vanjo kakor koli. Lahko bi to že dosegli brez vojne, če bi nas Rusija ne izdala. Rajh bi lahko prisilili k miru, narodni socializem pa obsodili na smrt, toda sovjetski upravitelji tega niso hoteli. To je njih neoprostljiva napaka. Toda, mi bomo tudi poslej ostali varuhi svobode, bratstva ljudi in narodov, federacije zavesti in federacije narodov.«

Kadar se sreča izmuzne iz gnezda...

Dne 11. junija je bila v vasi Meerssen blizu Maastrichta na Holandskem ustreljena 42-letna graščakinja Regout. Osumili so njenega moža in dejanje je sprožilo daleč naokrog veliko razburjenje.

Družina Regout je bila zelo ugledna. Graščakinja je bila po več mesecev na potovanju in tik pred umorom je prišla s počitnic v Švici. Njen mož je na policijski izpovedal, da gre za nesrečen slučaj. Igral se je z revolverjem, ki se je nenadoma sprožil in zadel ženo. Štirje odrasli otroci niso hoteli izpovedati ničesar, kar bi obremenilo očeta.

Oblastva z zaslišanjem niso bila zadovoljna. Dognalo se je namreč, da so bili na rajnico oddani trije strelji. Pred sodiščem je Regout jokaje priznal svoje dejanje. Ko se je žena vrnila iz Švice, sta se nekaj sprla. Bila mu je nezvesta in je pajdašila z drugim. Zakonca sta živela prej v najlepši ljubezenski slogi, kasneje je prišlo do nesoglasij in graščakinja je iskala v potovanjih nadomestila za izgubljeno srečo. Sodišče ni moglo najti posebnih dokazov za uboj in je obsodilo moža le na tri leta ječe.

Ne moreš nekaj žeteti, česar niti prav ne poznaš. (Voltaire.)

MARIJ SKALAN:

RAMAS IN JORA

ROMAN ZADNJIH LJUDI NA ZEMLJI

11

Rayanijev glas je postal žalostno tih. »Naša zemlja, kraj milijonov let pomirne zgodovine, je odrekla službo svojim gospodarjem. Ne, kdor ni doživel tistih časov, tega ne more doumeti. Jaz sem edini, ki še lahko pričam o njih; in edini, ki se lahko vrnem iz tistih dni v sodanji odmaknjeni čas, da vidim potomce tistih, ki sem jih rešil vseobče smrti. Peljete me k njim! Naj si jih ogledam, naj vidim, kakšni so, kako živijo in kakšne so njihove misli.«

Zdravnik je pregledal obujenca in ugotovil, da so funkcije vseh njegovih organov že čisto normalne. Nato je stopil k telefonu in sporočil v ravnateljstvo, da je napočil trenutek, ko se čez 936 let po smrti ustanovitelj Rayanipura med svojih potomcev in nadaljevalce njegovega dela. Pomagal je Rayaniju v posebnih vrstah naslanjač na kolesih in ga odpeljal do dvigala.

Ko sta se Rayani in Chasi Khan ustavila v pritičju upravne zgradbe, so ju sprejeli ravnatelj Yagiri Seoni, astronom Gudur Nasik, zgodovinar Multan Tamang, filozof Hampur Kamthi ter taj-

nik Angabad Patna. Njihovi obrazi so razločno izražali silno notranje razburjenje, ki jih je prevzemalo ob srečanju s človekom, ki se čez tisočletje vrača v življenje, s človekom, ki je bil ustanovitelj njihove naselbine. Prevzeti so se mu poklonili, on pa jim je mirno stisnil desnice in okoli njihovih ust mu je igral smehljaj globokega razumevanja sveta in življenja. Ta smehljaj mu je ostal tudi še ves čas potem, ko so ga odpeljali v veliko dvorano, kjer so bili s trepetajočimi srci zbrani vsi zadnji ljudje na zemlji. In ko je stal pred njimi na odru, so samogibno zdrknili na kolena.

Sedaj se je dvignil Yagiri Seoni in z drhtečim glasom spregovoril:

»Pozdravljeni, veliki Rayani! Pozdravljeni, ki se vračate iz sive davnine k ljudstvu rayanipurskemu, da mu prineseš svoj očetovski blagoslov ob tisočletnici tistega dneva, ko so se za vselej zaprla vrata med uničenim svetom in tem varnim pribežališčem rešencev iz vesoljne propasti! 936 let je preteklo od dneva, ko ste legli k stoletja trajajočemu počitku, toda naše ljudstvo je živelo da-

Dobro ga je vsekali

V 18. stoletju je bilo po salonih mnogo zanimanja za gledališke igre, zato je bilo med udeleženci tudi dokaj kritikov, ki so predstave ocenjevali. Nekega dne se je pesnik in pisatelj komedij La Chambeaussiere razgovarjal s kritikom o igri, ki so jo predvajali pred dnevi v nekem salonu.

— Ta komedija je bila prava karikatura, je dejal kritik. Oseba, ki je igrala veliko kokoto, je bila vprav smešna.

— Tako: je dejal La Chambeaussiere. Zelo interesantno! To je bila moja žena.

To je prav vrag, si je misli kritik in se takoj opravičil:

— Naravno, jaz nisem mislil kokoto, temveč ljubico.

O, prosim! Vlogo ljubice je igrala moja hči! je dostavil pesnik.

Kritik se je še bolj vznemiril in hitro dodal:

— Kaj pa brbljam! Sploh nisem mislil govoriti o damskih vlogah nego le o moških vlogah. Tisti, ki je imel glavno vlogo, je bil vprav strašen.

Pesnik se je nasmehnil in naklonil:

— Zelo sem vam hvaležen za vašo pošteno in nepristransko kritiko. Glavno vlogo sem namreč igral jaz...

Kritik je zdaj izgubil svojo glavo in dejal:

— No, da, vi ste zelo dobro igrali. Hotel sem samo reči, da je delo samo izpod kritike.

— A tako! Torej delo? je pristavil pesnik. Delo sem napisal jaz...

Vnuk: — Ded, povej mi, iz česa smo mi ustvarjeni.

Ded (zelo debel očanec): — Iz česa smo ustvarjeni? Iz prsti in pepela moj dragec.

Vnuk (po daljšem premolku): — No, to je bila pa velika luknja v zemlji, dedek, preden so tebe napravili...

„Zlata mrzlica“ je zajela Španijo

Nekdaj mogočna španska država, v katero se je stekala zlata reka iz kolonialnega imperija, ima spet majhno senzacijo. Vasica Robladillo de Gata na severu španske pokrajine Caceres je postala čez noč slovita po najdbah zlata. Prve koščke zlata so podarili generalu

PORAST BOMBAŽNE KULTURE NA BALKANU

Bolgarija je lansko ploskev bombažnega polja povečala od 50.000 na 60.000 ha. Najboljša letina 1937 je dala 10.200 ton bombaža, t. j. tretjino domačih potreb. Grčija je imela lani 76.000 ha bombažnega polja in 14.600 ton pridelka. Grški gospodarstveniki so nmenja, da lahko povečajo bombažno ploskev brez škode za žito na 150.000 ha. Turški bombažni nasad je znašal lani 275.000 ha, primernege sveta za bombaž je pa 1.6 milijona ha. Turki so pridelali lani 66.000 ton bombaža. Razen Turčije si vse balkanske države prizadevajo, da s svojim pridelkom krijejo potrebe domače industrije.

Staro pisavo na ilovnatih tablicah je odkril ameriški arheolog Blegen v južnem Peloponezu. Najdba je iz 13. stoletja pr. Kr. Več posod, slik in napisov na njih spada v kulturo s Knososa.

Prebivalstvo Romunije in Danske. Prva šteje po zadnjem popisovanju 19 milijonov 832.970 duš, druga pa 3 milijone 805.000.

— Ah, Ida, ali si res ti? V novem klubu in z novim možem te pa res nisem spoznala...

Židje odklanjajo „Lubinski republiko“

V zadnjih tednih smo večkrat čitali o nemškem načrtu, da bi se na meji Sovjetske Rusije in Nemčije ustanovila na poljskih tleh židovska republika z glavnim mestom Lublinom. V tej državi, ki bi merila približno 45.000 km, blizu toliko kakor Bosna in Hercegovina, naj bi se naselilo tri milijone Židov.

Židovski tisk zdaj ta načrt odločno odklanja. Pravi, da bi bil Lublin le kon-

centracijsko taborišče in ne prestolnica svobodne židovske države. Gospodarski razvoj bi bil za Žide tu sploh nemogoč, ogromna večina posestev je v nežidovskih rokah. Država med dvema velikima velesilama bi bila v primeru sporov med njima prizorišče krvavih bojov, prebivalstvo bi trpelo ogromno škodo. Za Žide je le Palestina, pravijo listi, tam se lahko razvije mogočna židovska država.

če življenje in delo. Bil je v resnici oče vseh, ki so se rodili iz njegovih ljudi. Ko pa je stopila predenji Jora, se je Rayani molče zastrmel v njeno obličje, premišljeval dolgo in nato dejal:

»Plemenito je tvoje telo in plemenita je duša, ki živi v njem. Velika je naloga, ki ti jo je določila usoda. Bodi dobra in zvesta svojemu čistemu srcu!«

»Izpolnila bom vaš ukaz, veliki!« je zašepetala dekle in poljubila rob njegovega oblačila.

Se globlje se je Rayani zamislil ob Ramasu Indorju. Opazoval ga je, kakor da bi se hotel nečesa domisliti, kakor da bi si hotel v spominu obuditi neko že davno ugaslo podobo.

»Ramas Indor?«

»Da, veliki!«

»Kakšen posel opravljáš?«

»Inženir sem v osrednjih napravah.«

»Kolikor si star?«

»Štiri in dvajset let.«

»Iz katerega rodu izviraš?«

»Moj oče je bil inženir Takur Indor.«

»Ne spominjam se nobenega Indorja izza časa ustanovitve Rayanipura.«

»Dejali so mi, da je bil ustanovitelj našega rodu v naselbini zidar.«

»Morda sem pozabil,« je dejal Rayani, toda izraz njegovega obraza je izdajal, da misli nekaj čisto drugega. »Mogoče te bom še poklical. Rodi pripravljen!«

(Dalje jutri.)

Kultura

Mariborska štev. revije „La suda stelo“

V Slavonskem Brodu izhajajoči mesečnik »La suda stelo«, glasilo esperantističnega gibanja v Jugoslaviji, je poštoval oktobrsko-novembrsko številko Mariboru. Uvodoma je objavljen v prevodu prof. R. Rakuše odlomek iz še neobjavljenega Snuderlovega prevratnega romana »La urbo revenas hejmen« (Mesto se vrača domov), v katerem je prikazana akcija generala Maistra v jeseni leta 1918. Tako je to poglavje izšlo prej v mednarodnem jeziku esperantu — kakor v slovenščini, kar je vsekakor zanimivo. Radivoj Rehar je prispeval članke »La kultura evoluo de Maribor« (Kulturni razvoj Maribora) v prevodu L. Prebida, v katerem prikazuje mariborsko nemško in slovensko ter predvsem v povojno kulturno tvornost, poudarjajoč zlasti močan porast po osvobojenju. Janko Glaser je obdelal pod naslovom Maribor, alloga restadejo naše mesto kot turistično vabljivo postojanko in tako izpopolnil prva dva prispevka narodno-političnega in narodno-kulturnega značaja. Prevod je oskrbel Lichtenwalner.

L. Kitzler je prevedel v esperanto eno izmed najlepših pesmi Rudolfa Maistra iz zbirke »Kitica mojnih« in jo objavil pod naslovom »La Slovenaj montero« (Slovenske gorice), Janka Glasera pesem »Autuna kanto« (Jesenska pesem) in istega »Deziro« (Želja). Prof. Rakuša je prispeval dalje uvodno informacijo s citati so pa zastopani še dr. Ivan Dornik, dr. Ivo Šorli in Jaroslav Dolar. Vsi prispevki so opremljeni s podatki o avtorjih. Razen tega je objavljena lepa slika Maribora, posneta s studentske strani, in slika generala Rudolfa Maistra. Likovno umetnost zastopajo trije posrečeni linorezi akad. slikarja prof. Ivana Kosa: »La juda turo«, »La rondo turo« in »La malnova Maribor« (Židovski stolp, Okrogli stolp ter Stari Maribor). Vsi literarni prevodi so prav srečno izbrani in prevedeni, dasi je bila posebna Maistrova pesem izredno trd oreh. Ker ima »La suda stelo« naročnike po vsem svetu, do Japonske in Avstralije, je s tem mnogo prispevala za

vpoznavanje širokega tujega sveta z Mariborom, njegovim narodnim, pokrajinskim in kulturnim značajem ter z našim življenjem sploh, zato zasluži vse priznanje in zahvalo. Zasluga za vse to je v našem mariborskem Esperantskem društvu.

Ostali del številke je posvečen esperantskim zadevam. Predsednik jugoslovanskega esperantskega gibanja dr. Ivo Lapenna je napisal uvodnik »Komence de la nova laborsezono« (Pričetek nove delovne sezone), objavljena so uradna obvestila Jugoslovanske esperantske lige, poročila o kongresu bolgarskih esperantistov, o akademiji esperantskega kluba v Zagrebu, esperantskem društvu v Splitu, delavstvu, esperantu v svetu itd. Mimo tega objavlja ta številka še Demetrovičev prevod pesmi Desanke Maksimovičeve pod naslovom »Virino vizitas aviadil-ekspozicion«. Meseca septembra je pa izšla posebna propagandi namenjena in v srbohrvaščini (latiniči) natisnjena številka, v kateri je tudi slovenski prispevek Mariborčana Ludvika Zoržuta »Esperanto in turistični referent«.

k Turneja Zagrebškega komornega orkestra. Te dni gre na turnejo po Italiji Zagrebški komorni orkester pod vodstvom prof. Rudolfa Maca. Kot solista nastopata v orkestru Iva Pinkava in Antun Janigra. Orkester bo koncertiral v Milanu, Benetkah, Vareseju in Trstu. Na programu so dela komponistov Purcella, Boccherinija, Bacha, Širole, Maca in Odaka.

k Zbrana dela Ive Vojnovića. V založbi Gece Kona so pričela izhajati v Beogradu zbrana dela velikega dubrovniškega dramatika in pisatelja Ive Vojnovića. Izdajo je priredil pisatelj brat, znani publicist dr. Lujo Vojnović.

k Drama o maršalu Benedeku. V Solnogradu je bila nedavno premiera nove nemške drame »Benedek«, ki jo je napisal Rudolf Oertl po življenjepisju znanega maršala Benedeka. V kratkem bo delo uprizorjeno tudi na Dunaju.

Sport

Gradnja skakalnice v Ribnici se je pričela

Visoko ležeča pohorska vasica Ribnica na Pohorju ima radi svoje idealne lege za zimski sport vse pogoje, da postane eden glavnih centrov zimskega sporta ne samo v naši ožji domovini, temveč tudi daleč preko njenih mej. Prikladnost tega dela našega Pohorja za smučanje so že pred leti odkrili, posebno pa se je obrnil interes smučarjev na te kraje, odkar je bil pred nekako 10 leti zgrajen krassen »Senjorjev dom«, ki je privabljal vedno več sportnikov. Žal v Ribnici sami odločujoči dolgo niso hoteli uvideti, kakšnega pomena lahko postane za bodoči razvoj male vasi zimsko-sportno gibanje, ter so ostali gluhi za vse dobro mišljene predloge. Ko smo dobili po zaslugi inž. Lenarčiča odlično smuško progo Senjorjev dom—Ribnica, na kateri se je letos v začetku marca vršilo državno prvenstvo v smuku v okviru prvenstva v alpski kombinaciji, so poročila o tekmovalju, ki pohorskih terenov niso mogla dovolj prehaliti, obrnili pozornost vse države na Pohorje, pa tudi Ribničani sami so uvideli, kakšne koristi se jim obetajo. Zopet je prišlo v

ospredje vprašanje skakalnice v okolici Ribnice, za katero je že lansko leto izdelal načrt znani graditelj skakalnice v Planici inž. Bloudek, na strmih pobočjih za gostilno Pur so dobili za skakalnico potrebno zemljišče.

Te dni se prične gradnja te težko pričakovane skakalnice, ki bo za enkrat dovoljevala samo skoke do približno 30 m, kritična točka bo pri 26 m. Za začetek bo to brez dvoma zadostovalo, pričakovati pa je, da se bodo pozneje zgradile na Pohorju še večje skakalnice, ki bodo omogočile našim smučarjem, da bodo tudi v klasični kombinaciji dosegli one uspehe, s katerimi se lahko ponajajo v alpski. Zgraditev skakalnice je resda zvezana s precejšnjimi stroški, vendar je že zagotovljen brezplačen les za ogrodje; ako se bodo našli še sportu naklonjeni mecen, ki bodo omogočili našim smučarjem nabavo ostalega potrebnega materiala po čim nižjih cenah, potem za dograditev in otvoritev prve skakalnice v Ribnici na Pohorju še letošnjo zimo ni nobenih ovir več.

NEUGODNA BILANCA MEDDRŽAVNIH TEKEM

Naša nogometna reprezentanca je odigrala v letošnjem letu osem meddržavnih nogometnih tekem ter je dosegla naravnost porazen uspeh. Edino zmago je izvojevala proti Angležem v Beogradu z 2:1, vseh ostalih sedem tekem je izgubila, in to deloma za jako visokimi rezultati: proti Nemčiji v Berlinu z 2:3, proti Romuniji v Bukarešti 0:1, proti Italiji v Beogradu z 1:2, proti Holandiji v Amsterdamu 1:4, proti Češki v Pragi s 3:7, proti Nemčiji v Zagrebu z 1:5, proti Madžarski v Beogradu z 0:2. Količnik je 10:25 za naše nasprotnike. Tako neugodna bilanca meddržavnih tekem ni imel naš nogometni sport od leta 1919 doslej še nikoli.

s ISSK Maribor (zimski sport). Današnja seja zimskosportnega odseka odprave, prihodnji sestanek vseh smučarjev bo v sredo, 22. t. m., ob običajnem času pri Kirbišu.

s SK Železničar se pogaja s SK Ljubljano radi gostovanja v Ljubljani dne 19. t. m.

s Čisti dobiček reprezentativne tekme z Madžarsko znaša okrog 180.000 din, kosmatni utržek okrog 300.000 din. Ker se bo dobiček razdelil po ključu 1:4:7 med slovensko, hrvatsko in srbsko zvezo, bo dobil slovenski nogomet okrog 15.000 din.

s Danes bo v Zagrebu trening tekma med dvema izbranimi teamoma v svrhu sestave dveh mestnih reprezentanc, od katerih bo prva igrala v nedeljo doma proti Bratislavi, druga pa na Sušaku proti tamšnji mestni enajstovici.

s Medmestna nogometna tekma Bukarešta—Berlin bo 19. t. m. v Romuniji.

Sah

s Šahovski odsek SK Železničarja bo imel članski sestanek jutri, 16. t. m., ob pol 20. na stadionu.

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM: V malih oglasih stane vsaka beseda 50 par najmanjša pristojbina za vsak oglas le din 8.—. Družbe, preklicali dopisovanja in štetovanjski oglasi din 1.—. Oo besedi Najmanjši znesek za te oglase le din 10.—. Debelo tiskane besede se računalo dvojnó. Oglasi štev. 72 enkratno objavo znaša din 2.—. Znesek za male oglase se plačuje takol pri naročilu oziroma es se vposlati v pisnu skupaj z naročilom ali na po poštni položnici na čekovni račun št. 11.400. Za vsak pismene odgovore glede malih oglasov se mora priložiti znak za 3 din

Razno

NOGAVICE

(lastni izdelki) rokavice, volna, odeje, koce, zimsko perilo pletenine, najcenejše »Mara«, trgovina A. Oset, Koroška c. 26 (poleg tržnice). 9879-1

Hišni posestniki in najemniki pregledite Vaše peči in štedilnike predno nastopi zima. Vsa pečarska in keramična dela izvršuje solidno in poceni ANTON RAJŠP. MARIBOR Orožnova 6, kjer si lahko ogledate veliko zalogo. 10276-1

STRIZENJE 3

britje 2 din. Obiščite najcenej šega frizerja v Mlinski 8. 10243-1

DOKOLENICE

nahrbtnike, aktovke, kovčke ročne torbice, ovratnike in vrvice za pse itd. priporoča Kravos, Aleksandrova 13. 9964-1

ALI ŽE VESTE

da dobite najboljšo vino v go stilni »Prešernova klet« v Gosposki ulici? 10918-1

Volna, ročna dela

v veliki izbiri pri »Lama«, Jurčičeva ul. 4 Prost ogled!

PREKLIC!

Podpisana Harb Marija preklicujem in obžalujem žalivke, ki sem jih izrekla o Senožnik Leopoldu v mesecu oktobru 1939, kot neresnične ter se mu zahvaljujem, da je odstopil od tožbe. Harb Marija l. r. 11144-1

Poročam že drugič, da se je NAŠEL LOVSKI PES dobi se v Rogozi št. 18. čez 8 dni se bo prodal. 11163-1

DAMSKÉ TORBICE

kovčgi, denarnice, nahrbtniki v veliki izbiri pri Šterbalu Meljska 2. Trg svobode 6. 11166-1

GOSPODINJE KOROŠKEGA PREDMETJAJ!

Poverite peko domačega kruha pekarni Rakuša, Koroška cesta 24. 11168-1

Posesi

Prodajam NOVO VILO enonadstropno z mansardo in vrtom, 5 minut od trga in cerkve, letni donos din 40.200 za 350.000; polovico takoj plač. Tam je tudi stavbišče, po din 70.— m², naprodaj. Maribor, Smetanova ulica 59. 11158-2

NOVA HIŠA

visokopritlična, 6 sob, 5 kuhinj, elektrika, vrt, avtobusna postaja, se za 170.000 prodaja, polovico takoj plačati. Tezno, Ptujška cesta, gostilna Pulko. 11159-2

STAVBENE PARCELE

blizu Teksta, Tezno, se poceni prodajo. Jauk, Limbuš 14. 11169-2

Prodajam

Ja CVETLIČNI MED (točen) od din 15.— naprej. O. Črepinko, čebelarstvo, prodajalna čebelarstva družstva Maribor, Zrinjskega trg št. 6. 9789-1

TRGOVINO

z meš. blagom prodam na pro metni cesti v Mariboru. Ponudbe na upravo pod »Ugodno«. 11147-4

OTROŠKO POSTELJO

z madracem, plinski kuharlik in lesence prodam. Naslov v upravi »Večernika«. 11141-4

4 SVINJE

5 mesecev stare in 1 štedilnik se prodaja. Pobrežje. Tezenska 15. 11145-4

MODERNO SPALNICO

prodajam, 9 komadov 3800 din. Naredim tudi po vsakem okusu kuhinjske opreme, moderne 1000—1800. Poizve se Koroška cesta 32. 11139-4

PISALNI STROJ

veliki model, skoraj nov, poceni prodajam. Ponudbe pod »3500« na upravo lista. 11153-4

TRGOVINA Z MEŠ. BLAG. center Maribora, z več drugimi ugodnostmi in brez konkurence, napredaj zaradi družinskih razmer. Naslov v upravi »Večernika«. 11154-4

Stanovanje

TRISOBNO STANOVANJE lepo, se odda s 1. decembrom Vprašati Gospejna ulica 13. Schmidt. 11124-5

DVOSOBNO STANOVANJE dam v najem z verando in vrtom, državnemu uslužbenču ali upokojencu s 1. dec. Vpraš. Ant. Hace, Ptujška c., nasproti gost. Sever. 11150-5

DVOSOBNO STANOVANJE se takoj odda. Smetova 10. 11165-5

TRISOBNO STANOVANJE se odda. Maistrova 16/II. 7. 11171-5

Soba odda

Velika, SONČNA SOBA s štedilnikom, z oknom na ulico, popolnoma separiran vhod, se takoj odda. Lah. Vetrinjska 13. 11104-7

OPREMLJENO SOBO

oddam boljšemu gospodu ali gospodični. Koroška cesta 26. 11142-7

Vezane plošče in furnirji

po tovarniških cenah pri OBNOVA F. Novak, Jurčičeva 6

GOSPODA

sprejemam na stanovanje z uporabe kopalnice event hrano. Slomškov trg 2. 11148-7

OPREMLJENO SOBO

oddam takoj. Koseskega 37. 11151-7

NA STANOVANJE

sprejemam gospodično ali dijakinjo takoj ali 1. decembra. Aleksandrova cesta 18/II. levo. 11161-7

Luna modečki

brez ribje kosti in gumija Vas napravijo vitko in elegantno, po naročilu že tekom šest ur, najceneje

»Luna«

Maribor, samo Glavni trg 24

OPREMLJENO SOBICO oddam, Delavska 51. 11173-7

Soba išče

IŠČEM SOBO z vso oskrbo. Naslov v upravi »Večernika«. 11156-8

Pouk

INSTRUKCIJO išče reven dijak, sedmošolec, za nižje razrede gimnazij. Uspeh z jamčen. Naslov v upravi »Večernika«. 11157-13

Dopisi

NA VAŠO ANONČO dvignite pismo od 31. oktobra pod šifro »Samostojni vdovec«. 11143-12

Službo dobi

ŠIVILJE za boljše moško perilo se sprejmejo. Konfekcija perila Verdnik, Ruška c. 2. Maribor 11107-9

URADNIKA SO-TUDNIKA

za mariborsko realiteto narsno sprejemem proti delni zaslužki in pristopnini din 2000. Vprašati Petek. Maribor, Cankarjeva 27. 11146-9

Ročna dela

gobelin, kelim, blazine in namizni prti za kmetijske sobe. Vse vrste volne in preje prinaša po ugodnih cenah

C. Büdefeldt

Gospiska ul. 4-6

POSTREZNICO

srednjih let, pošteno, sprejem celodnevno proti dobi plači. Predstaviti med 4-5 popoldne. Naslov v upravi »Večernika«. 11169-9

KROJAŠKEGA VAJENCA sprejme Celec Alojz, Koroška cesta 17. 11170-9

Zgubljeno

IZGUBIL SEM

srebrno moško uro »Alpina«. Pošten najditelj naj jo odda proti nagradi v Tyrševi ul. 18/III. levo. 11172-11

V najem

HIŠA enodružinska, se odda v najem s 1. decembrom. Nova ul. št. 15. Pobrežje. 11163-15

TRGOVSKE PROSTORE s stanovanjem dam v najem. Vprašati v gostilni Lorence. Kamnica. 11162-15

Zlato in srebro, britjante, zastavljane liste išče nujno za nakup

M. Igerjev sin, Maribor, Gosposka ulica 15

OKASA tablete

Pri spolni slabosti lahko poskusite OKASA tablete

za moške 100 komadov din 220.— proti povzetju

Zastopnik: Lekarna Mr. Rožman Miroslav Beograd — Ternazje 5

Ogl. reg. S. 5846 36

Čitajte »Večernik«

— Rokopisni se — Oglasi po ceniku uredništva šte. 25-67 in uprave šte. 28-67. — Poštni čekovni račun šte. 11.409.